

NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Priemyselná 2, 824 73 Bratislava 26

Kancelária predsedu

Odbor komunikácie a styku s verejnosťou

Štátne inštitúcie míňajú milióny eur na externé služby, ktoré by mohli robiť vo vlastnej réžii

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky (NKÚ SR) uskutočnil kontrolu systému uzatvárania, registrácie, vecného a finančného plnenia zmlúv. Hlavným cieľom kontroly bolo zhodnotiť opodstatnenosť, kvalitu a praktické využitie dodaných služieb. Práve služby v ostatných rokoch predstavujú významný podiel na výdavkoch verejnej správy. Doterajšie skúsenosti kontrolórov poukázali na to, že na Ministerstve hospodárstva SR (MH SR) a Ministerstve dopravy a výstavby SR (MDV SR), kde prebehla kontrola, dochádza k uzatváraniu veľkého počtu zmlúv s externými poskytovateľmi služieb, a následne k vysokému čerpaniu verejných zdrojov. Zamestnanci národnej autority pre nezávislú externú kontrolu sa zamerali na právne služby, poradensko-konzultačné služby a štúdie, expertízy a posudky.

NKÚ SR preveroval zmluvy v rámci rokov 2013 až 2016. Z celkového objemu prostriedkov čerpaných na vybrané oblasti služieb bolo v tomto období kontrolou preverených viac ako 32 % zmlúv na MDV SR a vyše 24 % na MH SR. Z preverovania vyplynulo, že vynakladanie prostriedkov v oblasti služieb bolo v niektorých prípadoch neefektívne a neúčinné. Viaceré externé zadávané činnosti mohli byť zabezpečené vlastnými zamestnancami, odbornými útvarmi rezortov. Týmto postupom tak došlo k neodôvodnenému, prípadne predraženému využívaniu externých služieb. Vnútorne kontrolné mechanizmy nefungovali optimálne a vykazovali znaky formálnosti, čo v niektorých prípadoch spôsobilo nedostatočné preverenie kvality dodaného predmetu zmluvy. Finančné prostriedky tak boli uhradené bez adekvátneho vyhodnotenia. Potvrdila sa aj nedostatočná praktická využiteľnosť predmetu zmluvy.

Zistenia NKÚ SR

MDV SR

Čerpanie verejných zdrojov za vybrané služby bolo v rezorte dopravy v rámci kontrolovaného obdobia najvyššie v roku 2015, a to 14,8 mil. eur. V porovnaní s rokom 2014, keď čerpanie dosiahlo 3,4 mil. eur, išlo o viac ako štvornásobný medziročný nárast. Najvýraznejší nárast čerpania prostriedkov bol zaznamenaný pri právnych službách, kde výška za rok 2016 stúpila oproti roku 2013 z vyše 51-tisíc eur na takmer 918-tisíc eur. V oblasti poradensko-konzultačných služieb sa čerpanie v roku 2015 medziročne zvýšilo z 1,3 mil. eur na 12,1 mil. eur (grafy). NKÚ SR na rezorte dopravy zistil nedostatky pri samotnom uzatváraní zmlúv a dodatkov, pri ich zverejňovaní aj pri fakturácii. Zistené boli aj nedostatky súvisiace s úplnosťou podpornej dokumentácie potvrdzujúcou vykonanie uhradených služieb, prác.

Závažnejšie zistenia kontrola identifikovala v oblasti poradensko-konzultačných služieb. Štúdia uskutočniteľnosti pre projekt Atlas pasívnej infraštruktúry bola spracovaná až po realizácii verejného obstarávania. Napriek tomu, že v súvislosti s projektom bolo spoločnosti KPMG uhradených takmer 155-tisíc eur, MDV SR v máji 2017 postup zadávania zákazky projektu zrušilo.

Kontrolóri ďalej odhalili, že MDV SR v oblasti poradensko-konzultačných služieb zadávalo úlohy Výskumnému ústavu dopravnému (VÚD), ktoré mohli zabezpečovať vlastní zamestnanci, prípadne ich ministerstvo mohlo delegovať na Národnú diaľničnú spoločnosť a Slovenskú správu ciest. Väčšina úloh totiž nemala charakter výskumných alebo vedeckých prác. NKÚ SR je toho názoru, že riešením zadaných úloh by sa zvyšovala odbornosť a skúsenosť ľudských zdrojov v rezorte dopravy.

Na základe realizačnej zmluvy s firmou Deloitte uhradil rezort dopravy za tri dokumenty, súvisiace so stratégiou rozvoja verejného prístavu v Bratislave a s analýzou vodnej dopravy, takmer 518-tisíc eur. V dokumentoch sa opakovane vyskytovali obsahovo identické časti. Finalizácia sektorovej analýzy vodnej dopravy za sumu necelých 72-tisíc eur bola rozsahom pridaných aktualizácií finančne nadhodnotená.

Z kontroly ďalej vyplynulo, že v oblasti právnych služieb uhradilo MDV SR na základe dvoch realizačných zmlúv AKMG za obdobie dvoch rokov viac ako 1,1 mil. eur. Mzdové prostriedky vynaložené na zamestnancov právneho odboru za štyri roky, vrátane odmien, pritom predstavovali sumu vyše 518-tisíc eur. Na odbore právnych služieb pracovalo počas kontrolovaného obdobia 8 až 9 kvalifikovaných zamestnancov (vrátane riaditeľa odboru).

MH SR

Rezort hospodárstva v sledovanom období vynaložil za analyzované oblasti služieb takmer 6,9 mil. eur. Hlavnú časť výdavkov čerpal na právne služby, strážne služby a propagáciu (spolu cca 80 %). Najviac prostriedkov čerpal ministerstvo v roku 2016, a to 2,1 mil. eur. Najvyšší nárast bol zaznamenaný pri právnych službách. V porovnaní s rokom 2015 stúpla výška čerpaných prostriedkov z takmer 560-tisíc eur na 1,2 mil. eur.

Najvýznamnejším kontrolným zistením na MH SR bolo porušenie zákona o rozpočtových pravidlách. Rezort hospodárstva v súvislosti so zmluvou na právne a ekonomické posúdenie situácie v spoločnosti BAT použil verejné prostriedky v rozpore s určeným účelom, keď spoločnosti Havel, Holásek & partners uhradil služby, ktoré neboli vykonané vôbec, ako aj služby vykonané v neadekvátnom rozsahu a kvalite v sume takmer 104-tisíc eur. V tejto súvislosti NKÚ SR upozorňuje na rezervy v účinnosti vnútorného kontrolného systému MH SR, keďže vecná kontrola, ktorá predchádzala úhrade právnych a ekonomických analýz, nedostatky neidentifikovala.

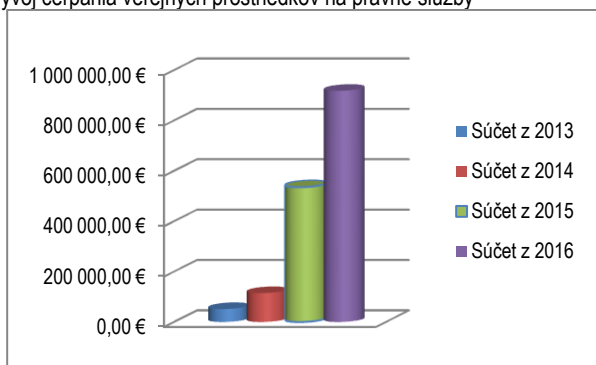
V súvislosti so zmluvou o poradenskej činnosti pri strategickej investícii Jaguar Land Rover (poskytovateľ služby spoločnosť White & Case) MH SR nepreukázalo transparentnosť a hospodárnosť pri vynakladaní verejných prostriedkov. Okrem fakturačných dokladov rezort hospodárstva nedisponoval dokumentáciou preukazujúcou podrobnosti o spôsobe realizácie jednotlivých dodaných služieb.

Odporúčania NKÚ SR

Odporúčania zo strany NKÚ SR smerujú najmä k efektívnejšiemu a účinnejšiemu využívaniu externých služieb. Národná autorita v oblasti externej kontroly konštatuje, že hlavnú časť agendy, ktorá sa zazmluvňuje a vykonáva v externom prostredí, by mali robiť samotné ústredné orgány štátnej správy ako nositelia verejných politík a strategických rozhodnutí z hľadiska udržateľného rozvoja spoločnosti. Okrem toho by mohli v odborných témach vo väčšej miere využívať potenciál Slovenskej akadémie vied, či slovenského vysokého školstva. Kontrolóri odporúčajú zabezpečiť úplnosť dokumentácie, na základe ktorej dochádza k vyplácaniu odmien za služby, takisto zlepšiť vnútorný kontrolný systém. Pre zvýšenie transparentnosti vynakladania verejných, európskych zdrojov kontrolný úrad odporúča ministerke spravodlivosti, aby bolo zavedené pravidlo povinného zverejňovania analýz, štúdií, posudkov a expertíz. Kontrolné zistenia z MH SR ohľadom porušenia finančnej disciplíny NKÚ SR odstúpil Úradu vládneho auditu.

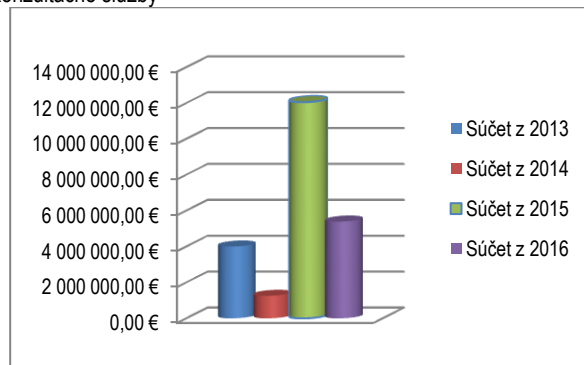
Na základe záverov z tejto kontrolnej akcie a vykonanej analýzy rizík v oblasti uzatvárania, registrácie a plnenia zmlúv, NKÚ SR pripravuje v budúcom roku prierezovú kontrolu, v rámci ktorej kontrolóri plošne preveria, akým spôsobom sa v externom prostredí zazmluvňujú služby a vypracovávajú odborné dokumenty pre štátne inštitúcie. Zároveň sa pritom zamerajú na meranie kvality výstupných dokumentov a ich následné uplatňovanie v procese riadenia a rozhodovania. Úrad pri tom plánuje využiť informačné systémy, ktoré dokážu preveriť originalitu a kvalitu výstupov (antiplagiátorské programy), a tým odhaliť prípadné plagiátorstvo a „preklápanie“ tých istých výstupov iným subjektom.

Vývoj čerpania verejných prostriedkov na právne služby

Zdroj: MDV SR

Vývoj čerpania verejných prostriedkov na poradensko-konzultačné služby

Zdroj: MDV SR